VALTAKUNNANSYYTTÄJÄNVIRASTO

Lausunto

11.11.2015 Dnro 83/61/15

Eduskunnan lakivaliokunta

Viite: Lakivaliokunnan kirje 3.11.2015

HE 55/2015 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain 48 luvun muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeksi

Pyydettynä lausuntona Valtakunnansyyttäjänvirasto esittää seuraavaa.

Valtakunnansyyttäjänvirasto pitää erittäin tarpeellisena esitystä uusien ankaroittamisperusteiden lisäämisestä rikoslain 48 luvun 2 §:ssä säädettyyn törkeää ympäristön turmelemista koskevaan säännökseen ja uuden törkeää luonnonsuojelurikosta koskevan 5 a §:n rangaistussäännöksen säätämisestä.

Samalla kiinnitetään huomiota rikoslain 48 luvun 1, 2 ja 4 §:n säännösten rikosnimikkeiden muuttamisesta tehtyyn esitykseen, jota on perusteltu jo Valtakunnansyyttäjänviraston oikeusministeriölle tekemässä aloitteessa.

Rikoslain 48 luvun 2 §:n törkeän ympäristörikoksen kvalifiointiperusteiden lisääminen on tarpeellista. Ympäristörikokset tehdään yleensä taloudellisen hyödyn tavoittelun tarkoituksessa, ja niillä saavutetaan suurta taloudellista hyötyä. Ympäristövelvoitteita laiminlyötäessä voidaan saavuttaa huomattavia säästöjä näitä velvoitteita noudattaviin muihin toimijoihin nähden. Samalla voidaan aiheuttaa todella merkittäviä haittoja yhteiskunnan maksettavaksi jäävien ennallistamiskustannusten johdosta. Tällä hetkellä taloudellisen hyödyn tavoittelu tai sen saaminen ei vaikuta ympäristörikosten oikeudelliseen arvosteluun. Monien muiden rikosten kohdalla sillä on merkitystä. Tällaista perustelematonta eroa oikeudettoman taloudellisen hyödyn tavoittelun rikosoikeudellisen kohtelun osalta eri rikostyypeissä ei voida pitää seuraamusjärjestelmän kannalta oikeasuhtaisena. Myös ammattimaisuuden ja suunnitelmallisuuden lisääminen kvalifiointiperusteisiin noudattaa yhdenmukaista linjaa suhteessa muiden rikosten törkeisiin tekomuotoihin.

Esitetyn rikoslain 48 luvun 5 a §:n törkeän luonnonsuojelurikoksen säätämisen tarpeeseen on kiinnitetty huomiota myös syyttäjälaitoksessa. Vakavimmilla luonnonsuojelurikoksiksi arvioitavilla teoilla voidaan tavoi-

Käyntiosoite Albertinkatu 25 A 00180 Helsinki
Postiosoite PL 333 00181 Helsinki
Puhelin 029 562 0800
Telekopio 029 562 0888
Sähköpostiosoite vksv@oikeus.fi

tella huomattavaa taloudellista hyötyä tai aiheuttaa niin vakavaa haittaa tai peruuttamatonta vahinkoa luonnolle, että rikosten keskinäisen suhteellisuusperiaatteen vuoksi rangaistustason on oltava enemmän kuin maksimissaan kaksi vuotta vankeutta. Huolimatta siitä, että luonnonsuojelurikokset ja erityisesti niiden törkeät tekomuodot ovat meillä harvalukuisia, tarve ankarammalle lainsäädännölle on ilmeinen. Törkeäksi arvioitavan rikollisuuden määrää on vaikea selvittää ilman työkaluja, joita ankaramman rangaistusasteikon avulla saadaan esitutkinnassa käyttöön.

Kansainvälisesti uhanalaisten lajien yksilöiden laittoman kaupan vuosiarvon on arvioitu olevan miljardeja euroja ja koskettavan satoja miljoonia uhanalaisia yksilöitä (EU komissio, Cites-julkaisu). Mikäli rangaistustaso on Suomessa jatkossakin alhainen, saattavat laittoman kaupan reitit siirtyä kulkemaan Suomen kautta tai ilmiöön liittyvä järjestäytynyt toiminta hakea toimipaikakseen Suomen.

Valtakunnansyyttäjänviraston mielestä nykyinen rikoslain 48 luvun 1 §:n säännöksen rikosnimike ”ympäristön turmeleminen” antaa harhaan johtavan kuvan säännöksen sisällöstä ja tunnusmerkistön toteutumisen edellytyksistä. Syyttäjälaitoksen edustaja on jättänyt työryhmän mietintöön eriävän mielipiteen, johon tässä viitataan. Kuvaavampi rikosnimike olisi ”ympäristörikos” tai ”ympäristön vaarantaminen”.

Kihlakunnansyyttäjä Tommi Hietanen, joka tulee huomenna lakivaliokuntaan Valtakunnansyyttäjänviraston asiantuntijana kuultavaksi, on valmistellut tätä lausuntoa.

Valtakunnansyyttäjä Matti Nissinen

Valtionsyyttäjä Jorma Äijälä

Käyntiosoite Albertinkatu 25 A 00180 Helsinki
Postiosoite PL 333 00181 Helsinki
Puhelin 029 562 0800
Telekopio 029 562 0888
Sähköpostiosoite vksv@oikeus.fi